

A TRICENTENÁRIUM-INCIDENS

2076. július negyedik - a hagyományos, tízes alapú számrendszer harmadjára adta ki utolsó két számnak a sorsfordító 76-ot azóta, hogy a nemzet megszületett.

Az emberiség már régóta nem azt értette a „nemzet” szó alatt, mint egykoron, inkább egyfajta földrajzi fogalommá alakult. Egy-egy részét jelentette a nagy egésznek, a Föld valamennyi emberét, valamint a Hold és az úrbéli telepek lakóit egyesítő Szövetségnek. Ugyanakkor a kulturális szokások és a hagyományok jóvoltából maga a név és az eszme fennmaradt, és a bolygónak azon része, amely a régi nevét viselte, továbbra is a világ leggazdagabb és legfejlettebb régiójának számított... És az Egyesült Államok elnöke továbbra is a legnagyobb hatalmú egyénként, működött a Planetáris Tanácsban.

Lawrence Edwards kétszáz láb magasságból figyelte az elnök apró alakját. Lustán sodródott ide-oda a tömegben, a hátán viselt flotron-hajtómű alig hallhatóan zümmögött, és amit látott, az pontosan úgy festett, mintha egy holovíziós felvételt nézett volna. Számtalanszor látott már pontosan ilyen apró alakokat a nappalijának közepén fénylő kockában. Annyira valódinak tűntek, mintha eleven homunkuluszok lettek volna, azzal a különbséggel, hogy átdughatta rajtuk a kezét.

Most viszont a Washington-émlékművet övező tereken szorongó tízezreken aligha dughatta át a kezét. És az elnökön sem dughatta át a kezét. Cserébe megveregethette a vállát, és kezét foghatott vele.

Edwards lenézően vélekedett erről a merőben hasztalan és felesleges tapinthatóságról, és azt kívánta, hogy bárcsak száz mérföldre lenne innen. Sokkal szívesebben röpködött volna egy gondosan körülzárt vadon felett, ahelyett, hogy itt lebeg, és fentről figyel, hátha kiszúr valami rendellenességet. Teljesen feleslegesen erőltette a szemét, a jelenlétére csakis a „nép

soraiban való elvegyülés” mitikus jelentősége miatt volt szükség.

Edwards nem tartozott az elnök csodálói közé. A legkevésbé sem rajongott Hugó Allén Winklerért, az Egyesült Államok hetvenötödik elnökéért.

Az ő szemében Winkler elnök üres alak volt, egy sármőr, egy szavazatrabló, egy ígéretgő. Kiábrándítónak ítélte meg, hogy Winkler elnökségének első hónapjai után

- minden remény ellenére - megmaradt a hivatalában. Fennállt a veszély, hogy a Világszövetség felbomlik, még mielőtt elvégezné a munkáját, és ez ellen Winkler mit sem tudott tenni. Edwards úgy tartotta, hogy a világnak most erős kézre van szüksége, és nem barátságosra, szigorú hangra, és nem mézes-mázosra.

Odalent az elnök most is kezeket szorongatott. A személyi biztosítói kisebbfajta üres teret teremtettek körülötte, míg a Szolgálat további tagjai, mint maga Edwards is, a levegőből örködtek.

Bizonyosnak tűnt, hogy az elnök harcba száll az újraválasztásáért, és jó esély kínálkozott arra, hogy veszíteni fog. Ettől a helyzet csak még rosszabbra fordulhatott, mivel az ellenzéki párt vezetői a Szövetség megsemmisítésének szentelték magukat.

Edwards keservesen sóhajtott. Négy nyomorúságos évnek nézett elébe - vagy talán negyven nyomorúságos évnek és mindössze annyit tehetett, hogy a magasban lebegett, készen arra, hogy lézertelefonján keresztül értesítse a felszíni ügynököket, ha a legcsekélyebb...

Még legcsekélyebbet sem látott. Nyomát sem tudta felfedezni zavarnak vagy rendellenességnek. Csupán egy kisebb, alig látható porfelhő emelkedett ki a tömegeből, éppen csak megcsillant rajta a napfény, aztán már szét is oszlott, pontosan abban a pillanatban, amikor Edwards felfedezte.

De hol van az elnök? A porfelhő eltakarta előle egy

pillanatra, és ez elég volt ahhoz, hogy szem elől tévesztette. Végigsöpört tekintetével azon a környéken, ahol utoljára látta - messzire nem juthatott.

És ekkor felfigyelt a kavarodásra. Először a személyi biztosítokon uralkodott el valami: összevissza rohangáltak, mintha pánikba estek volna. A zavar aztán a tömeg szélére is áterjedt, majd egyre mélyebbre hatolt a sokaságba. A nézők dermedten álltak vagy megzavarodva futkostak - és ordítottak. Egyre hangosabban ordítottak, a felszálló láрма távoli mennydörgésnek hatott.

Edwards egyetlen értelmes szót sem hallott ki ebből a morajlásból. Nem szállított neki híreket, csupán annyit érzékelt belőle, hogy baj történt, és neki cselekednie kell. Aztán rádöbbedt, hogy Winkler elnök eltűnt. Az előbb még ott állt, aztán egy szempillantás alatt maroknyi, gyorsan elosztó porrá vált.

Edwards lélegzet-visszafojtva várt. Lázálomszerű örökkévalóságnak tűnt az a néhány másodperc, mire végre felfogta, hogy mi történt. A lentieknek is ennyi idő kellett. A tömeg felbomlott, és az emberek fejvesztetten tolongva menekültek.

Hirtelen érces hang hasított a lármába, amely előbb elhalkult, majd teljesen elhalt. Mélységes csend borult a környékre. Edwards-nak az a benyomása támadt, hogy mégiscsak egy holovíziós programot néz, és valaki fel-le csavargatja a hangerőt.

- Uramatyám, ez az elnök - dünnyögte döbbenetben.

A hangot nem lehetett eltéveszteni. Winkler a testőrökkel körülvett emelvényen állt, és arra készült, hogy megtartsa tricentenáriumi beszédét. Tíz perccel ezelőtt is ott állt, csak aztán lejött onnan, és belevetette magát a tömegbe, hogy kezét rázzon néhány tucat rajongójával.

De hogyan került vissza oda?

Edwards a fülét hegyezve figyelt.

- Nem esett bajom, drága honfitársaim! - jelentette be derűsen mosolyogva az elnök. - Amit az imént láttak, az csupán egy műszaki eszköz meghibásodása volt. Az önök elnökével nem történt semmi, így aztán ne hagyjuk, hogy egy műszaki hiba elvegye az örömeinket. Ünnepejünk boldogan, emelt fővel ezt a boldog napot, nemzetünk legboldogabb napját! Amerikai honfitársaim, figyeljenek rám!

És ekkor következett a tricentenáriumi beszéd, a legpazarabb beszéd, amit Winkler valaha elmondott, vagy amit Edwards valaha hallott. Hamarosan azon kapta magát, hogy megfélemedezik a munkájáról, annyira magával ragadta mindaz, ami elhangzott.

És Winkler végre rátalált a helyes útra! Megértette, hogy mennyire fontos az egység, a Szövetség, és rászánta magát arra, hogy egyben tartsa.

Aztán néhány perc elteltével Edwards-nak eszébe jutottak bizonyos kóbor pletykák, melyek szerint a robotika legújabb vívmányai jóvoltából nemrégiben egy újfajta gépezet született, egy elnöki hasonmás, egy robot, amely alkalmas arra, hogy végrehajtsa a pusztán ceremoniális feladatokat - mint például, hogy kezeket rázogasson a tömegben és amely nem lehet sem fásult, sem kimerült - és persze meggyilkolni sem lehetséges.

Edwards mélységesen megdöbbenve ráeszmélt, hogy ami történt, alighanem így történt. Valószínűleg valóban létezett egy hasonmás robot, amelyet - bizonyos értelemben véve - meggyilkoltak.

2078. október 13. - Edwards arra kapta fel a fejét, hogy a derékmagas robotkísérő odagördül hozzá, és megszólítja:

- Mr. Janek fogadja önt, uram!

Edwards felállt, és hirtelen nagyon magasnak érezte magát, amiért valósággal fölébe tornyosult a zömök fémszerkezetnek. Fiatalnak viszont nem érezte magát. Az utóbbi két év leforgása alatt az arcán megsokasodtak és elmélyültek a ráncok, és ezt valahogy egy pillanatra sem tudta elfelejteni.

A robot egy meglepően kicsi szobába vezette őt, ahol egy meglepően kicsi íróasztal mögött ott ült Francis Janek, egy kissé elhízott, de fiatalos kinézetű alak.

Janek elmosolyodott és a szeme barátságosan csillogott, mialatt felállt, hogy kezet fogjon a vendégével.

- Örvendek a szerencsének, Mr. Edwards - köszönt udvariasan.

- Én meg a lehetőségnek örülök, uram... - dörögte Edwards.

Még sosem találkozott Janekkel, és éppen csak hallott felőle, de hát az elnök személyi titkára csendes háttér munkát végzett, amivel sosem keltett feltűnést.

- Foglajon helyet, kérem! - folytatta Janek. - Megkínálhatom egy szójárúddal?

Edwards mosolyogva nemet intett, és leült az íróasztallal szemközti székre. Janek szemmel láthatóan igyekezett hangsúlyozni a fiatalságát. Majdnem a derekáig nyitva hagyta fodros ingét, így látni lehetett, hogy a divatot követve halványlila színűre festette a mellszőrzetét.

- Tudok arról, hogy már hetek óta próbál találkozni velem - kezdte Janek. - Elnézését kérem a késlekedés miatt. Remélem, megérti, hogy az időm egy jókora hányadával nem én rendelkezem. De most már íme, itt vagyunk. Egyébiránt referenciát kértem magáról a Szolgálat igazgatójától, és meg kell mondjam, rendkívül jó véleménnyel van önről. Nagyon sajnálja, hogy ön kilépett a Szolgálat kötelékéből.

Edwards a szemét lesütve válaszolt:

- Jobbnak láttam, ha úgy folytatom a nyomozást, hogy nem veszélyeztetem a Szolgálat jó hírét.

- A tevékenysége, Mr. Edwards - mondta elmosolyodva Janek -, noha valóban diszkréten folytatta, nem maradt észrevétlen. Az igazgató úr elmagyarázta, hogy ön a Tricentenárium-incidens miatt nyomoz, és be kell vallanom, hogy elsősorban emiatt döntöttem úgy, hogy a lehető leghamarabb fogadom önt. Képes volt ezért felmondani? Hiszen egy halott ügyben

vizsgálódik.

- Hogyan lehetne halott ez az ügy, uram? - kérdezte a fejét csóválva Edwards. - Az, hogy incidensnek nevezik, még nem másítja meg a tényt, hogy gyilkossági kísérlet történt.

- Ez megfogalmazás kérdése. Miért is használnánk egy ilyen ijesztő kifejezést?

- Csak azért, mert úgy tűnik, az ijesztő igazságot takarja. Akár azt is kijelenthetnénk, hogy valaki megpróbálta megölni az elnököt.

- Ha így történt is - felelte Janek a két kezét széttárva a merénylet nem sikerült. Egy műszaki eszköz semmisült meg. Csupán anyagi kár keletkezett, semmi több. Sőt ha más szemszögből nézzük, az Incidens, vagy nevezze, ahogy óhajtja, rendkívül jót tett a nemzetnek és a világnak. Valamennyien tudjuk, hogy az Incidens felrázta az elnököt, illetve az egész nemzetet. Az elnök, és mi valamennyien rádöbbenünk arra, fennáll a veszély, hogy a múlt századot jellemző erőszak visszatér, és hatalmas felfordulást okoz.

- Ezt én sem cáfolhatom.

- Magától értetődően nem cáfolhatja. Még az elnök ellenfelei is elismerik, hogy az utóbbi két évben példa nélkül álló fejlődés vette kezdetét. A Tricentenárium napja óta a Szövetség sokkal erősebb, mint amilyen erősnek korábban akár csak álmodni mertük volna. Talán még azt is kijelenthetjük, hogy sikerült megelőzni egy - az egész világra kiterjedő - ökológiai katasztrófát.

Edwards helyeselve bólogatott, majd óvatosan megjegyezte:

- Igen, az elnök sokat változott. Olyan, mintha kicserélték volna. Mindenki így látja.

- Mindig is hatalmas államférfi volt - felelte Janek. - Az Incidens csupán kiváltotta belőle, hogy még erősebben, még elszántabban összpontosítson az igazán fontos ügyekre.

- Ezt korábban miért nem tette?

- Talán nem ennyire intenzíven... No, mindegy. A lényeg,

hogy az elnök, és mi mindnyájan, szeretnénk elfelejteni az Incidenst. Elsősorban azért fogadtam önt, Mr. Edwards, hogy ezt egyértelműen tudassam önnel. Ez már nem a huszadik század, nem fogjuk börtönbe vetni önt, mert a működése káros a számunkra, és még csak akadályozni sem fogjuk a nyomozásban, de még a Globális Charta sem tiltja, hogy megpróbáljuk jobb belátásra bírni. Ért engem, ugye?

- Érteni értem, de egyetérteni nem tudok önnel, titkár úr - felelte Edwards. - Valóban el kellene felejtenünk az Incidenst, holott senkit sem vontak felelősségre érte?

- Ez talán éppen így van jól, uram. Véleményem szerint jobban járunk, ha futni hagyunk egy... khm... kiegyensúlyozatlan személyt, mint ha felfűjjük az ügyet, és ezzel esetleg előkészítjük a terepet a huszadik század gyászos sajátosságainak visszatéréséhez.

- A hivatalos jelentés szerint a robot spontán robbant fel, ami egyfelől képtelenség, másfelől övön aluli ütés a robotiparnak.

- Jómagam tartózkodom a robot kifejezés használatától, Mr. Edwards. Az egy műszaki eszköz volt. Senki sem állította, hogy a robotok per se veszélyesek, különösen nem napjaink fémötvözetből készült modelljei. Mi itt egy egyedülállóan bonyolult, emberforma berendezésről beszélünk, ami úgy fest, mintha hús-vér ember volna, így aztán talán androidnak lehetne nevezni. Annyi bizonyos, hogy nem vagyok a téma szakértője. A robotipar meg majd magához tér...

- Úgy veszem észre - közölte konokul Edwards -, hogy a kormányzat tagjai közül senkit sem érdekel, hogy leástunk-e az ügy legaljára.

- Az imént már világosan elmagyaráztam - vetette ellen Janek -, hogy csakis jó következmények fakadtak az ügyből. Miért kavaránk fel az iszapot, ha felette tiszta a víz?

- És a dezintegrátor használata?

Janek jobb keze, amely mindeddig lassú ütemben forgatta az asztalon álló szójarudas dobozt, egy pillanatra megmerevedett,

de nyomban újrakezdte a ritmikus mozgást.

- Ez meg mi akar lenni? - érdeklődött fojtott hangon a titkár.

- Mr. Janek, szerintem ön pontosan tudja, hogy mire gondolok - felelte lendületesen Edwards. - A Szolgálat ügynökeként...

- Ahonnan immáron kilépett, ugyebár - szólt közbe Janek.

- Mindazonáltal a Szolgálat ügynökeként - folytatta zavartalanul Edwards - akaratom ellenére is hallottam néha olyan dolgokat, amelyeket nem az én fülemnek szántak. Annak idején hallottam egy új fegyverről, és amit a tricentenáriumi ünnepségen láttam, ahhoz pontosan egy ilyenfajta fegyver kell. Az elnöknek hitt tárgy egy rendkívül finom porból álló felhőben tűnt el. Mintha egyszerre felbomlottak volna az atomjai közötti kémiai kötések. Így a tárgy egyedi atomok ritkás felhőjévé vált, és bár az atomok természetesen azonnal elkezdtek új kötésekkel létesíteni, legfeljebb finom porrá állhattak össze, mert a felhő túl gyorsan szertefoszlott.

- Mintha egy izgalmas sci-fit hallanék... - jegyezte meg elnézően mosolyogva Janek.

- Nos, a műszaki háttérrel biztosító tudományhoz nem értek, Mr. Janek, de azt tudom, hogy az efféle kötések felbontásához tekintélyes mennyiségű energia kell. Ennek az energiának egy részét alighanem a környezetből kell elvonni. Azok az emberek, akik az ön által műszaki eszköznek nevezett valami közelében tartózkodtak az Incidens percében, közülük is azok, akiket megtaláltam, és hajlandóak voltak beszélni, kivétel nélkül azt állították, hogy fagyos hullám söpört végig rajtuk.

Janek felemelte a szójarudas dobozt, és odébb rakta, az asztal szélére - a tranzitdoboz halkán koppant a cellulitlapon. Aztán összefonta maga előtt az ujjait, és tekintetét a volt ügynök szemébe fúrva megszólalt:

- A vita kedvéért tételezzük fel, hogy az ön által említett dezintegrátor létezik.

- Vitára semmi szükség. Létezik.

- Nem áll szándékomban vitát nyitni, Mr. Edwards - közölte mosolyogva, de határozottan Janek. - Én magam semmit sem tudok erről a dologról, de az én feladatkörömmel nem is jár együtt, hogy tudomást szerezzek egy új, és minden bizonnyal titkos fegyverről. Viszont, ha a dezintegrátor létezik, és csakugyan titkos, akkor amerikai monopóliumnak kell lennie, a Szövetség többi tagállamában nem tudhatnak róla. Ebből következően nekünk sem szabadna beszélgetnünk róla. Sokkal veszélyesebb fegyver lehet, mint egy nukleáris bomba, pontosan azért - feltéve, hogy úgy van, ahogyan ön állítja -, mert nem produkál mást, mint a célpont széthullását, és némi lehűlést annak közvetlen környezetében. Nincs robbanás, nincs tűz, nincs halálos sugárzás. Ezen súlyos és szörnyű mellékhatások hiányában semmi sem rettentene vissza egyeseket attól, hogy bevessék, ráadásul talán akkorára is el lehet készíteni, hogy megsemmisítse az egész bolygónkat.

- Ezt magam is belátom - jegyezte meg Edwards.

- Akkor bizonyára azt is belátja, hogy ha nincs dezintegrátor, ostobaság úgy beszélni róla, mintha létezne. Ha pedig létezik, akkor bűncselekmény beszélni róla.

- Mindeddig nem beszéltem róla - válaszolta Edwards -, soha, senkivel. És most is csak azért hoztam elő, mert szeretném megértetni önnel, hogy mennyire súlyos a helyzet. Ha valaki netán bevet egy ilyen fegyvert, nem a kormánzatnak kéne eldöntenie, hogy erre hol, mikor és milyen körülmények között kerüljön sor? Feltéve, ha a Szövetség más tagállamai nem rendelkeznek vele?

Janek megrázta a fejét, és határozottan válaszolt:

- Azt hiszem, ennek megfontolását a kormányzatunk megfelelő szerveire kellene bízunk. Jobban tenné, ha nem idegesítené magát ezzel a témával.

Edwards mélyet lélegzett, mintha alig győzné türelemmel, és megkérdezte:

- Módjában áll megnyugtatni, hogy az egész világon

kizárólag az Egyesült Államok kormányzata rendelkezik egy ilyen jellegű fegyverrel?

- Erre nem tudok felelni, mivel mit sem tudok egy ilyen jellegű fegyverről, sőt nem is szabad tudnom róla. Önnek sem kéne beszélnie róla velem. Még ha nem létezik is, a létezéséről szóló híresztelések is komoly károkat okozhatnak.

- De miután én már beszéltem róla önnek, a baj megtörtént, vagyis nyugodtan végighallgathat. Adjon egy esélyt, hogy meggyőzzem önt, hogy ön és csakis ön képes megoldani egy ijesztő helyzetet, amiről talán csakis én tudok!

- Egyedül ön tud róla? És egyedül én tudom megoldani?

- Nagyon paranoiásnak hangzik? Hadd magyarázzam el, aztán ítélje meg saját maga!

- Nézze, jó uram, rászánhatok önre még egy kis időt, de amit eddig mondtam, továbbra is fenntartom. Abba kell hagynia ezt a... ezt a hobbiját, ezt a nyomozást. Szörnyen veszedelmes.

- Az lenne veszélyes, ha abbahagynám - vágott vissza Edwards. - Hát nem érti, hogy ha a dezintegrátor létezik, és ha csakis az Egyesült Államok kormányzata rendelkezik vele, akkor ebből az következik, hogy erősen korlátozott azok száma, akik hozzáférhetnek a fegyverhez. Mint a Szolgálat egykori tagjának, bőven vannak ilyen irányú gyakorlati tapasztalataim, és én mondom önnek, hogy az egyetlen ember a világon, akinek módjában áll kivonni egy ilyen fegyvert a mi szupertitkos arzenálunkból, az maga az elnök... Mr. Janek, tetszik vagy sem, kizárólag az Egyesült Államok elnöke tudta megszervezni azt a merényletet.

Néhány pillanatig feszülten meredtek egymásra, majd Janek elfordított egy apró kapcsolót az asztalán, és megszólalt:

- Egy kis elővigyázatosság... Mostantól senki sem hallgathat le minket. Mondja, Mr. Edwards, tisztában van azzal, hogy az iménti kijelentése mennyire veszélyes? Saját magára nézve. Nem szabadna túlbecsülnie a Globális Charta hatalmát! A kormányoknak jogukban áll megfelelő intézkedéseket hozni a

stabilitásuk megóvása érdekében.

Edwards megértően bólogatott, és így felelt:

- Eljöttem önhöz, Mr. Janek, mert lojális amerikai polgárnak tartom önt. Elhoztam önnek egy szörnyű bűncselekmény hírért, egy olyan bűncselekményét, amely befolyással lehet valamennyi amerikai, sőt a Szövetség összes polgárának életére. Egy bűncselekményét, amely olyan helyzetet teremtett, amelyet valószínűleg csakis ön tud helyrehozni. Ezek után miért fenyegetőzik?

- Második alkalommal próbálja azt a látszatot kelteni - válaszolta higgadtan Janek -, hogy én vagyok a világ potenciális megmentője. Én nem tudom elképzelni magamat ebben a szerepben. Remélem, megérti, hogy nem rendelkezem korlátlan hatalommal, és nem parancsolok természetfeletti erőknek.

- Ön az elnök személyi titkára.

- De ez korántsem jelenti azt, hogy szabad bejárásom van hozzá, vagy hogy végtelenül bizalmas viszonyban állnánk egymással. Néha feltámad bennem a gyanú, Mr. Edwards, hogy egyesek közönséges lakájnak tartanak engem, és alkalmanként úgy érzem, hogy egyetértek ezekkel az illetőkkel.

- Elhiszem, viszont ön gyakran találkozik vele, sokszor nem hivatalos körülmények között, és a közelébe...

- Elégszer találkozom vele ahhoz - vágott közbe türelmetlenül Janek -, hogy kijelenthessem: az elnök nem rendelte el annak a műszaki eszköznek a megsemmisítését a tricentenáriumi ünnepeken.

- Ez az ön véleménye szerint lehetetlen?

- Ezt nem mondtam. Csak azt, hogy nem rendelte el. Amúgy meg miért is tette volna? Miért akart volna megsemmisíteni egy hasonmás androidot, amely olyannyira hasznos volt számára az elnöksége első három évében? És ha valamilyen oknál fogva mégiscsak ezt akarta, mi az ördögért csinálta ilyen hihetetlenül nyilvánosan - nem akárhol, hanem mindjárt a

tricentenáriumi ünnepségen nagydobra verve ezzel a berendezés létezését, kockáztatva a közfelháborodást, amiért egy gépet küld maga helyett a hívei közé, nem beszélve a Szövetség más tagállamaival való diplomáciai bonyodalmáról? Egyszerűn kiadhatta volna az utasítást, hogy egy eldugott helyen szereljék szét az eszközt. Legfeljebb a kormány és a Biztonsági Szolgálat néhány magas rangú tagja tudott volna róla.

- Ugyanakkor, az Incidens az elnökre nézve nem járt kellemetlen következményekkel, ugye?

- Le kellett rövidítenie a ceremóniát. És ma már nem lehet olyan könnyen megközelíteni őt, mint régebben.

- Mint a robotot...

- Hát... - dünnyögte nyugtalanul Janek -, igen, attól tartok, igaza van.

- És az is tény - mondta Edwards -, hogy az elnök megnyerte a választásokat, és a népszerűsége nem csökkent, noha a megsemmisítés nyilvánosan történt. A nyilvános megsemmisítés ellen szóló érvei korántsem olyan erősek, mint amilyen erősnek véli őket, Mr. Janek.

- Csakhogy az elnököt az Incidens ellenére választották újra - érvelt higgadtan a titkár. - Nagy részben azért, mert villámgyorsan cselekedett. Kilépett a pódiumra, és megtartotta az amerikai történelem legnagyobb beszédeinek egyikét. Abszolút lenyűgöző teljesítményt nyújtott, ezt önnek is el kell ismernie.

- Én inkább egy gyönyörűen megrendezett drámának nevezném - vetette ellen Edwards. - Óhatatlanul felmerül bennem a gondolat, hogy az elnök pontosan erre számított.

- Ha jól értem önt, Mr. Edwards - felelte Janek, és hátradőlt a székén -, arra céloz, hogy itt egyfajta összeesküvés történt. Azt próbálja bebizonyítani, hogy az elnök azért ott és azért akkor - vagyis a tömegben, a tricentenáriumi ünnepség alatt, az egész világ szeme láttára - semmisíttette meg a berendezést, hogy

aztán a gyors és határozott reagálásával kivívja az emberek csodálatát? Ön szerint azért intézte így, hogy olyannak állítsa be magát, mint aki szélsőséges helyzetekben is párját ritkító lélekjelenléttel és erővel bír, és ezzel győztesre fordítson egy - amúgy vesztesre álló - választási hadjáratot? Mr. Edwards... ön túl sok tündérmesét olvas.

- Ha ezt állítanám - válaszolta Edwards -, az csakugyan tündérmese volna, de én nem ezt mondom. Még csak nem is céloztam arra, hogy az elnök rendelte el a robot megsemmisítését. Csupán megkérdeztem, hogy ön lehetségesnek tartja-e mindezt, mire a lehető leghatározottabban kijelentette, hogy nem. És örülök, hogy így vélekedik, mert egyetértek önnel.

- Hát akkor mire fel ez az egész? - kérdezte a kezét széttárva a titkár. - Kezdem azt hinni, hogy csupán az időmet vesztegetem...

- Még egy percre legyen szíves! - kérte sietve Edwards. - Feltette valaha magának a kérdést, hogy a munkát miért nem egy lézernyalábbal, vagy egy hordozható deaktivátorral végezték el? Vagy akár, az egek szerelmére, egy nagykalapáccsal? Egy szupertitkos fegyver megszerzése rengeteg veszéllyel és gonddal jár. Ezt miért vállalná valaki, amikor a munka elvégzéséhez nincs szükség egy efféle fegyverre? És ha eltekintünk a megszerzésével járó nehézségektől, miért kockáztatná valaki, hogy feltárja a világ előtt a dezintegrátor létezésének titkát?

- Ez az egész dezintegrátor-dolog az ön hóbortos elméleteinek egyike - jegyezte meg Janek.

- A robot tökéletesen eltűnt, uram - válaszolta Edwards. - Tudom, mert éppen odanéztem. Nem másodkézből származó értesülésekre támaszkodom. Nem számít, hogy minek nevezi a fegyvert. Nevezze, ahogy akarja, a hatása egyértelmű: atomjaira robbantotta a robotot, és az atomok úgy szétszóródtak, hogy soha többé nem állhatnak össze. Erre mi

szükség volt? Minek kellett ennyire eltúlozni?

- Fogalmam sincs, hogy mi járt az elkövető fejében.

- Valóban? Számomra úgy tűnik, hogy csupán egyetlen logikus oka van annak, ha tökéletesen elporlasztanak valamit, amit egyszerűbben is meg lehet semmisíteni. Az elporlasztás után nyoma sem marad a megsemmisült tárgynak. Nem marad belőle semmi, ami elárulná, hogy mi volt eredetileg: robot, vagy valami más.

- De hát nem lehet kérdéses, hogy mi volt! - szólt közbe ingerülten Janek.

- Valóban nem? Én azt mondom, hogy csak az elnök intézhette el, hogy egy dezintegrátor kikerüljön a titkos raktárakból, és hogy használják is. Csakhogy, tekintetbe véve a hasonmás robot létezését, valójában ki intézkedett?

- Van egy olyan érzésem, hogy le kellene zárunk ezt a beszélgetést - jelentette ki eléggé nyersen Janek. - Maga megőrült!

- Gondolja csak végig, Mr. Janek! - kérte Edwards. - Az Isten szerelmére, gondolja végig! Az elnök nem semmisített meg a robotot. Az ön érvei ugyancsak meggyőzőek. Fordítva történt: a robot semmisített meg az elnököt. Winkler elnököt 2076. július negyedikén meggyilkolták a tömegben. Aztán egy, az elnökre hasonlító robot megtartotta a tricentenáriumi beszédet, végigküzdötte a választási kampányt, aztán újraválasztották, és azóta is az Egyesült Államok elnökeként dolgozik.

- Őrütség!

- Azért jöttem önhöz, mert önnek módjában áll bizonyítékot szerezeni minderről, aztán pedig helyrehozni a dolgot.

- Egyszerűen képtelenség. Az elnök... az elnök - jelentette ki ellentmondást nem tűrő hangon Janek, azzal lendületesen előrehajolt, és az asztal lapjára tette mindkét tenyerét, mintha fel akarna állni, hogy véget vessen a megbeszélésnek.

- Az imént ön mondta, hogy az elnök megváltozott - hadarta sietve Edwards. - A tricentenáriumi beszéd meghaladta volna a

régi Winkler képességeit. Mondja, Mr. Janek, egy kicsit sem csodálkozik az elmúlt két év eredményein? Most őszintén, az első ciklus Winklere képes lett volna erre a teljesítményre?

- Igen, az, még hozzá azért, mert a második ciklus elnöke ugyanaz, mint aki az első ciklusban elnökösködött!

- Tagadja, hogy megváltozott? Tudja mit, önre bízom ennek megítélését! Ön dönt, én pedig alávetem magam a döntésének!

- Összeszedte magát, hogy megfeleljen a kihívásnak. Láttunk már ilyesmit az amerikai történelemben - jelentette ki elszántan Janek, viszont ismét hátradőlt a székén, és lerítt róla, hogy kínosan érzi magát.

- Nem iszik - mondta kurtán Edwards.

- Soha nem ivott... sokat.

- Nem futkos szoknyák után. Tagadja, hogy a múltban több szeretője is volt?

- Az elnök erőteljes és egészséges férfi. Ugyanakkor az utóbbi két évben minden erejét és idejét a Szövetség ügyének szentelte.

- Készséggel elismerem, hogy előnyére változott - mondta Edwards -, de attól még tény, hogy sokat változott. Na persze, ha volna állandó partnere, az álcát nem lehetne fenntartani, igaz?

- Nagy kár, hogy nincs felesége - felelte Janek, és kissé elfogódottan ejtette ki a száján az archaikus szót. - Fel sem vetődhetett volna ez az egész örültség...

- A tény, hogy nincs, csak még valóságosabbá teszi az összeesküvést - válaszolta Edwards. - Viszont két gyermeket is nemzett. Valami azt súgja, hogy egyikük sem járt a Fehér Házban a tricentenáriumi ünnepség óta...

- Miért kellett volna? Mindketten felnőttek, és a saját életüket élik.

- Nem is kaptak meghívást? Az elnök nem szeret találkozni velük? Ön a személyi titkár, Mr. Janek! Önnek tudnia kell. Nos?

- Csak az idejét vesztegeti - közölte hűvösen Janek. - A robotok nem ölnek embert. Nyilván ön is tudja, hogy erről szól a Robotika Első Törvénye.

- Hogyne tudnám. Csakhogy egy szóval sem állítottam, hogy a robot saját kezüleg ölte meg Winklert. Amikor Winkler a tömegben járt, a robot a pódiumon tartózkodott, és akkora távolságból egy dezintegrátor sokkal nagyobb pusztítást okozott volna. Sokkal valószínűbb, hogy a robotnak volt legalább egy bűntársa. Egy cinkosa...

Janek a homlokát ráncolta. Kerek képének bőrébe mély árkok vetültek, amitől fájdalmas kifejezés költözött az arcára.

- Tudja, az örütség bizonyára ragadós - mondta halkan. - Már én is kezdem komolyan fontolóra venni azt az eszelős elgondolást, amivel maga beállított hozzám. Szerencsére bőven akadnak rajta lyukak. Először is, miért kellett volna nyilvánosan megölni Winklert? A robot nyilvános megsemmisítése ellen szóló érvek az elnök nyilvános meggyilkolása ellen is megállják a helyüket. Nem látja, hogy ez az egyetlen tény elsősri az egész elméletét?

- Nem... - kezdett volna tiltakozni Edwards, de a titkár tovább beszélt:

- De igen. A műszaki eszköz létezéséről mindössze néhány magas rangú hivatalnok tudott. Ha Winkler elnököt titokban ölték volna meg, és eltüntették volna a holttestét, akkor a robot könnyedén átvehette volna a helyét. Senkiben sem támadt volna fel a gyanú - még önben sem.

- Mindig is volt, van, és lesz néhány magas rangú hivatalnok, Mr. Janek, aki tudja az igazságot - vetette ellen Edwards. - Az orgyilkosságok elkövetéséhez több ember kell. - Hirtelen előrehajolt, és izgatottan folytatta: - Nézze, hétköznapi esetben nem állna fenn a veszély, hogy összetévesztünk egy embert egy gépezettel. Szerintem a robot nem üzemelt folyamatosan. Egy raktár mélyén ácsorgott valahol, és csakis bizonyos alkalmakkor húzták elő. És mindig voltak kulcsfontosságú

személyek, akik tudták, hogy merre jár és mit csinál az elnök. Ha ez valóban így zajlott le, akkor a gyilkosságot akkor kellett elkövetni, amikor azok a hivatalnokok úgy tudták, hogy az elnök valójában a robot.

- Ezt nem tudom követni...

- Figyeljen ide, Mr. Janek. A robot feladatai közé tartozott, hogy kezet rázzon az emberekkel, hogy elvegyüljön a tömegben. Amikor erre került sor, az érintett személyek tökéletesen tisztában voltak azzal, hogy valójában a robot az, aki kezeket rázogatót.

- Pontosan - szólt közbe Janek, és fellelegzett. - Végre kezd értelmesen beszélni. A robot járt az emberek között.

- Csakhogy ami történt, az a tricentenáriumi ünnepségen történt. A nyakamat rá, hogy Winkler elnök nem tudott ellenállni a kísértésnek. Emberileg aligha lehet elvárni, hogy az elnök - különösen egy olyan tetszelgő pozór és tapsvadász, mint Winkler - minden napok közül éppen ezen a napon lemondjon a dicshimnuszokról, a hívei hódolatáról, és mindezt átengedje egy gépezetnek. Talán maga a robot is táplálgatta ezt a késztetést, így aztán, amikor eljött az évforduló napja, az elnök úgy rendelkezett, hogy a robot maradjon a pódium mögött, míg ő maga bement az emberek közé, hogy kezeket rázogasson, és ünnepeltesse magát.

- Titokban?

- Hát persze, hogy titokban. Ha az elnök szól a Szolgálat valamelyik tisztjének, vagy a közvetlen munkatársainak, vagy éppen önnek, vajon engedték volna, hogy megtegye? A hivatalos szervek a huszadik század óta betegesen irtóznak a merényletek lehetőségétől. Így aztán egy nyilvánvalóan okos robot biztatásával...

- Ön feltételezi, hogy a robot okos, mert feltételezi, hogy jelenleg elnökként szolgál. Csakhogy ez önmagába visszatérő érvelés. Ha nem a robot az elnök, akkor nincs okunk azt hinni, hogy okos, sem pedig azt, hogy képes megszervezni egy efféle

összeesküvést. Amúgy meg, miféle motiváció készíthet egy robotot egy orgyilkosság megszervezésére? Még ha nem közvetlenül gyilkolt is, a közvetett gyilkolást is tiltja az Első Törvény, amely kimondja: „A robotnak nem szabad kárt okoznia emberi lényben, vagy tétlenül túrnie, hogy emberi lény bármilyen kárt szenvedjen.”

- Az Első Törvény nem abszolút - válaszolta Edwards. - Mi van, ha egy ember feláldozásával megmenthetünk két másik embert, vagy hármát, vagy akár három- milliárdot? A robot talán úgy ítélte meg, hogy a Szövetség megmentése fontosabb egy ember életénél. Elvégre nem egy hétköznapi robotról beszélünk. A tervezői hüen lemásolták az elnök külső-belső tulajdonságait, olyan hüen, hogy mindenkit megtévessen. Tegyük fel, hogy felruházták Winkler elnök minden tudásával és tapasztalatával, de gondosan kihagyták belőle Winkler rossz tulajdonságait. És tegyük fel, hogy a robot tudta, hogyan mentheti meg a Szövetséget úgy, ahogyan arra Winkler sosem lett volna képes.

- Ön és én érvelhetünk így, de honnan veszi, hogy egy műszaki berendezés is így gondolkodik?

- Mert ez az egyetlen magyarázat arra, ami történt.

- Szerintem meg csupán egy paranoid lázálom.

- Akkor mondja meg nekem - kérte mélyet sóhajtva Edwards -, hogy a megsemmisült objektum miért robbant atomjaira. Mi értelme volt, hacsak nem az, hogy így lehet eltitkolni aényt, miszerint egy emberi lény semmisült meg, és nem egy robot? Tessék, mondjon egy másik magyarázatot!

Janek elvörösödött, és zavarodottan kibökte:

- Akkor sem fogadom el...

- Pedig ön az egyetlen, aki bebizonyíthatná ezt az egészet, vagy éppen megcáfolhatná. Ezért fordultam önhöz, és csakis önhöz.

- Hogyan tudnám bebizonyítani? Vagy megcáfolni?

- Senki sem látja az elnököt olyan önfeledt pillanatokban,

mint ön, titkár úr. Család híján ön az, akihez a legbizalmasabb viszony fűzi. Figyelje őt!

- Akkor rendben vagyunk - jelentette ki Janek. - Ugyanis folyton-folyvást figyelem. És határozottan állítom, hogy az elnök...

- Nem, nem úgy figyel, ahogyan kell - vágott közbe Edwards. - Mindeddig nem gyanakodott az égvilágon semmire. Lehet, hogy máris észrevett bizonyos apró jeleket, csakhogy ezek semmit sem jelentettek az ön számára. Figyelje meg az elnököt most, amikor már tudatában van annak, hogy ő talán egy robot, és akkor meg fogja látni...

Janek bőszen mosolyra húzta a száját, és gunyoros hanghordozással felvetette:

- Mondjuk, leütném, és amíg eszméletlen, gyorsan megvizsgálnám egy ultrahangos detektorral. Még a legfejlettebb androidokban is akadnak fémtárgyak, ha más nem, legalább egy platina-irídum agy.

- Ennyire drasztikus módszerre azért nincs szükség - felelte Edwards. - Csak figyelje meg őt, és meg fogja látni, hogy már annyira radikálisan nem az az ember, aki egykor volt, hogy nem is lehet ember.

Janek a falon függő, naptárral egybeépített órára nézett, és megjegyezte:

- Több mint egy órája vitatkozunk a semmiről, Mr. Edwards.

- Sajnálom, hogy ennyi idejét raboltam el, de remélem belátja, hogy mennyire fontos mindez.

- Fontos? - visszhangozta Janek, aztán mélyet lélegzett, és bár az utóbbi percek során eléggé csüggedtnek tűnt, most úgy látszott, a lelke mélyén feltámadt valamilyen fajta remény. - De vajon tényleg az? Valóban fontos?

- Hogy is ne lenne az? - kérdezett vissza meglepetten Edwards. - Hogy az Egyesült Államok elnöke egy robot? Ez ne lenne fontos?

- Nem, nem erre gondolok - felelte a fejét rázva Janek. -

Felejtsük el, hogy esetleg ki ül most Winkler elnök székében. Csakis ezt vegyük fontolóra: valaki, aki az Egyesült Államok elnökeként szolgál, megmentette a Szövetséget. Azóta is egyben tartja, és építő jellegű kompromisszumokon keresztül, a békés körülmények megőrzése mellett irányítja a Tanácsot. Ezt azért elismeri?

- Természetesen elismerem - válaszolta Edwards. - De mi van, ha precedenst teremtünk? Ha most a szent célok érdekében egy robot lakik a Fehér Házban, húsz év leforgása alatt eljuthatunk oda, hogy aljas célok érdekében fog robot lakni a Fehér Házban, aztán meg már minden különösebb ok nélkül, magától értetődően fog robot lakni a Fehér Házban. Nem látja be, mennyire fontos, hogy már az első, bizonytalan hangoknál elhallgattassuk a harsonát, amely talán az emberiség pusztulására szólít?

- Tegyük fel, kiderül, hogy az elnök egy robot - mondta a vállát vonogatva Janek.

- Mihez kezdjük? Szétkürtöljük az egész világnak? Van fogalma arról, hogy milyen hatást gyakorolna a világ pénzügyi helyzetére? Tudja, hogy...

- Igen, tudom - szólt közbe Edwards. - Ezért akartam négyszemközt beszélni önnel, ahelyett hogy a nyilvánosság elé tártam volna az ügyet. Magán múlik, hogy utánajárjon a feltevéseimnek, és levonja a megfelelő következtetéseket. Aztán, ha úgy találja, hogy az elnök egy robot, és én biztos vagyok abban, hogy erre az eredményre fog jutni, akkor a folytatás megint csak magán múlik. Rá kell vennie őt, hogy békésen és csendesen lemondjon.

- És az alapján, ahogyan ön szerint a robot az Első Törvényt értelmezi, az első dolga lesz, hogy megölet engem, miután veszélyeztettem azt, ahogyan ő hozzáértő módon kezeli a huszadik század óta előállt legnagyobb világválságot.

- A robot korábban titokban intézkedett - felelte Edwards a fejét rázva senki sem szállt vitába az ő sajátos érveivel. Önnek

viszont hatékony ellenérvekkel módjában áll majd kikényszeríteni belőle az Első Törvény sokkal szigorúbb értelmezését. Szükség esetén kérhetünk segítséget az U. S. Robotművektől, vagy a Gépember

Társaságtól, vagyis azoktól a szakértőktől, akik annak idején a berendezést konstruálták. Miután a robot lemond, az alelnök következik. Ha a robot-Winkler jó kerékcsapásra állította a világot, akkor mostantól az alelnök - aki egy tisztességes és tehetséges asszony - képes lesz tartani az irányt. De lássa be, nem uralkodhat felettünk egy robot, és ez a jövőben sem fordulhat elő még egyszer.

- És mi van, ha az elnök emberi lény?

- Azt magára hagyom. Tudni fogja, hogy mit kell tennie...

- Annyira azért nem bízom magamban - vallotta be Janek. - Mi lesz, ha nem tudok dönteni? Ha nem tudom majd rávenni magam, hogy döntsék? Lesz hozzá elég bátorságom? Mondja, vannak másfajta tervei is?

- Nem is tudom - felelte Edwards, és hirtelen nagyon fáradtnak tűnt talán mindenképpen el kéne mennem az U. S. Robotművekhez. De nem hinném, hogy erre sor kerül. Teljesen biztos vagyok abban, hogy most, miután átraktam az ön vállára a problémát, nem fog nyugodni addig, amíg nem oldja meg. Maga talán szeretné, hogy egy robot irányítsa?

Azzal felállt, hogy távozzon, és Janek nem tartóztatta. Nem fogtak kezét egymással.

Janek szinte sokkos állapotban üldögélt a sűrűsödő alkonyatban.

Egy robot!

A fickó egyszerűen besétált az ajtaján, és tökéletesen logikus érveket sorakoztatott fel annak alátámasztására, hogy az Egyesült Államok elnöke egy robot.

Az állításait elvileg könnyű lett volna megcáfolni. És mégis, Janek hiába vetett be minden ellenérvet, ami csak eszébe jutott, hasznavehetetlennek bizonyult valamennyi, és a fickó még

csak meg sem ingott.

Egy robot az elnök! Ebben Edwards teljesen biztos volt, és látszott rajta, hogy mindig is ragaszkodni fog ehhez a véleményéhez. És ha ő, Janek a jövőben is kitart amellett, hogy az elnök emberi lény, akkor Edwards megkeresi az U. S. Robotművek konstruktőreit. Nem fog leállni.

Janek a homlokát ráncolgatva töprengett azon, hogy mennyi minden történt a Tricentenárium óta eltelt huszonnyolc hónap alatt, és hogy minden valószerűség dacára milyen jól mentek a dolgok. És most?

Hosszan elidőzött ennél a komor és nyugtalanító gondolatnál.

A dezintegrátor továbbra is a rendelkezésére áll, de azt felesleges volna bevetni egy emberi lény ellen - Edwards testének természete nem lehet kérdéses.

Egy csendes lézernyaláb valami elhagyatott helyen éppen megteszi...

Az előző alkalommal alig lehetett rávenni az elnököt, hogy megszegje az egész létezését meghatározó három alaptörvényt, de erről a mostani esetről még csak tudnia sem kell...